

Data: 2022-05-12
RPW/7122/2022 N

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

WPN.650.4.2022.MS

PROTOKÓŁ KONTROLI

w Katowicach

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA
w Katowicach

Wpływ
dn. 12. 05. 2022

Egz. nr 1 i 2

1. Oznaczenie jednostki kontrolowanej, jej adres i REGON

Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń w Mikołowie, ul. Sosnowa 5, 43-190
Mikołów REGON 278108970, NIP 635-168-17-50

2. Nazwa organu sprawującego nadzór nad jednostką kontrolowaną.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach

3. Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej oraz okres, w którym pełni on swoją funkcję – z uwzględnieniem zmian w okresie objętym kontrolą.

Pan Paweł Kojas, Dyrektor Śląskiego Ogrodu Botanicznego Związek Stowarzyszeń w Mikołowie.
Funkcję pełni od 16.05.2007r.

Pełnomocnictwo udzielone na podstawie Uchwały nr 2/98/21 Zarządu Związku Stowarzyszeń pod nazwą "Śląski Ogród Botaniczny" z 29.12.2021r. w sprawie udzielenia Pawłowi Kojasowi pełnomocnictw umożliwiających zarządzanie Śląskim Ogrodem Botanicznym.

4. Imię i nazwisko osoby udzielającej wyjaśnień lub składającej oświadczenie.

Pani Katarzyna Galej - Ciwiś

5. Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe kontrolującego lub kontrolujących, nazwę komórki kontroli oraz numer i data upoważnienia do kontroli.

Monika Stanicka – Główny specjalista ds. ochrony gatunkowej, Wydział Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 RDOŚ w Katowicach, upoważnienie do kontroli nr 21 z 14 kwietnia 2022 r., znak WOF-I.011.21.2022

Michał Szlęzak – Specjalista ds. ochrony gatunkowej, Wydział Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 RDOŚ w Katowicach, upoważnienie do kontroli nr 22 z 14 kwietnia 2022 r., znak WOF-I.011.22.2022

6. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych w jednostce kontrolowanej z wymienieniem ewentualnych przerw w kontroli.

28 kwietnia 2022 r.

7. Określenie przedmiotowego zakresu kontroli i okresu objętego kontrolą.

13

16
Szczepan

Ocena spełniania wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody, tj. kontrola wykonywania obowiązków ogrodu botanicznego: uczestnictwa w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym, prowadzenia edukacji w zakresie ochrony gatunkowej roślin i grzybów z uwzględnieniem różnorodności biologicznej, prowadzenie upraw roślin gatunków zagrożonych wyginięciem, w celu ochrony *ex situ*, a następnie wprowadzanie do środowiska przyrodniczego w ramach programów ochrony tych gatunków, przetrzymywania roślin w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym oraz prowadzenia dokumentacji hodowlanej.

Kontrola dokumentacji wynikającej z wpisu Śląskiego Ogrodu Botanicznego do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej bez zezwolenia wydawanego na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, okazów zielnikowych lub okazów muzealnych zakonserwowanych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych lub żywego materiału roślinnego, w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny.

8. Informację o wcześniej przeprowadzonej kontroli w zakresie objętym kontrolą.

Pracownicy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach działając z upoważnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach 6-7 czerwca 2019 r. przeprowadzili kontrolę problemową.

9. W trakcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono, co następuje:

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 77 ust. 1 oraz art. 63 ust. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022 r., poz. 916 t.j.) które nakładają na regionalnego dyrektora ochrony środowiska obowiązek przeprowadzenia kontroli ogrodów botanicznych, zoologicznych i ośrodków rehabilitacji zwierząt w zakresie ich działalności oraz kontroli aktualizacji katalogu przetrzymywanych w kolekcji okazów, z wyszczególnieniem okazów, które mogą być udostępniane, prowadzonej w związku z wpisem Śląskiego Ogrodu Botanicznego do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej bez zezwolenia wydawanego na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody w drodze nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny oraz spełnienia pozostałych warunków wynikających z ww. wpisu.

W związku z obowiązkiem przeprowadzenia ww. kontroli nie rzadziej niż raz na 3 lata, w roku bieżącym kontrola ta została przeprowadzona z inicjatywy własnej Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

Przedmiotem kontroli było przeprowadzenie spełnienia wymogów art. 69 i art. 63 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody. Niniejsza kontrola miała charakter kontroli problemowej.

Informacje dodatkowe dotyczące kontrolowanej jednostki zawiera załącznik nr 1 - do niniejszego protokołu.

W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, iż w ośrodku prowadzone są kolekcje zachowawcze i ozdobne dla których prowadzona jest dokumentacja hodowlana w postaci spisów taksonów prowadzonych przez kuratorów poszczególnych kolekcji.

/i

Szylak

Na terenie Ogrodu Botanicznego znajduje się około 550 taksonów roślin ozdobnych (2,64 ha) zlokalizowanych w poszczególnych częściach ogrodu, zachowało się 5 odmian irysów (0,01 ha), w kolekcjach zachowawczych istnieją 272 odmiany jadalnych jabłoni, 8 odmian wiśni, 11 odmian gruszy i 7 odmian śliw (2,38 ha sadów) oraz 8 gatunków roślin energetycznych (16 ar).

Ponadto około 550 sztuk krzewów owocowych: 200 szt. leszczyn w 50 odmianach, po 70 szt. agrestów oraz porzeczek, 40 szt. malin, 52 szt. aktinidii w 6 odmianach, borówka wysoka 12 szt. w 5 odmianach, aronia 80 szt. w 10 odmianach, jagoda kamczacka 10 szt. w 5 odmianach, morwa biała i czarna, pigwa, pigwowiec 10 szt. w 5 odmianach oraz żurawina wielkoowocowa 5 szt. w 3 odmianach.

Ponadto na terenie kolekcji roślin uprawnych znajduje się ok 50 taksonów roślin jednorocznych i wieloletnich w tym 20 taksonów ziół.

Niedaleko kolekcji roślin uprawnych znajduje się winnica. Została obsadzona winoroślą właściwą (szczepy środkowoeuropejskie) w ilości 2500 sztuk w 10 odmianach.

Wszystkie rośliny przetrzymywane są w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym, znajdują się pod stałą opieką ogrodniczą. W przypadkach ewentualnych chorób roślin (wirusowe, grzybowe, szkodniki) konsultacje są prowadzone ze specjalistami. Wszystkie zabiegi ochronne prowadzone są zgodnie z zasadami metodyki integrowanej ochrony roślin (jeśli istnieją) publikowanych na "Platformie Sygnalizacji Agrofagów" lub na zasadach ogólnych tej metody (w przypadku braku metodyki szczegółowej).

Na terenie ośrodka znajdują się zadrzewienia i zakrzewienia w różnym stadium sukcesji naturalnej, zarośla śródpolne (czyżnie), łąki wilgotne, tereny częściowo ekstensywnie użytkowane rolniczo, wyrobiska wapienne (wapień triasowy) z murawami kserotermicznymi w różnym stadium sukcesji, w sumie ok. 25 ha. W ogrodzie czerwonym utrzymywane są istniejące łąki trzęślicowe i zbiorowiska rdestnicy pływającej.

Na terenie należącym do Ogrodu stwierdzono 11 gatunków storczyków. Teren ten jest monitorowany i inwentaryzowany przez pracowników Ogrodu Botanicznego w celu zbadania i zachowania w optymalnym stanie bioróżnorodności rejonu. Wykonywane są również zabiegi ochrony czynnej (wykaszenie muraw kserotermicznych).

Niedaleko Ogrodu Czerwonego, na terenie oddanym w użytkowanie ogrodu tworzone są siedliska grądowe, gdzie nasadzane są wyłącznie rodzime gatunki drzew z lokalnych szkółek. Do tej pory nasadziło 5210 szt. sadzonek, w tym 120 dużych drzew (o średnicy 8 cm na wysokości 1 m).

Śląski Ogród Botaniczny uzyskał dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach na realizację projektu pn.: „Rozbudowa kolekcji siedliskowej etap 5 oraz złożenie kolekcji ozdobnych bylin polskich etap I”. Zadanie będzie zrealizowane do końca 2022 r.

Na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie od 2011r. prowadzony jest Śląski Bank Nasion, w którym przechowywane są m.in. nasiona roślin gatunków chronionych oraz wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (lista załącznik nr 3).

↑

W.
Słupski

W zakresie prowadzenia upraw roślin gatunków zagrożonych wyginięciem, w celu ochrony *ex situ* na terenie Ogrodu w Mikołowie wprowadzony został w okresie objętym kontrolą goździk siny *Dianthus gratianopolitanus*, z materiału pochodzącego z testów kielkowania nasion pozyskanych w do banku nasion. Większość okazów gatunków chronionych wysianych w ramach testów kielkowania przenoszona jest na teren Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie.

Działalność Ogrodu w zakresie uczestnictwa w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym:

W roku 2018 rozpoczęto realizację projektu finansowanego z funduszy Unii Europejskiej pn.: "FlorIntegral - zintegrowana ochrona *in situ* i *ex situ* rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski". Zebrany w ramach projektu materiał jest przetrzymywany w warunkach kriogenicznych. Zakończenie projektu planowane jest na czerwiec 2022 r.

Na terenie Ogrodu umieszczone są pułapki entomologiczne w ramach współpracy z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach. Ogród współpracuje także z Uniwersytetem w Turku w zakresie badań nad pierwiosnkiem lekarskim *Primula eris*.

Publikacje naukowe:

Publikacje w czasopismach z listy MNiSW:

- Gizińska A., Miodek A., Kojs P. 2021. Rays hamper intrusive growth of vessel elements: Trees. <https://doi.org/10.1007/s00468-020-02071-x> (IF = 2,125; MNiSW = 100 pkt.),
- Miodek A., Włoch W., Iqbal M., Gizińska A., Kojs P. 2021. Controversy over the Mode of Growth of Cambial Cylinder. The Botanical Review. <https://doi.org/10.1007/s12229-020-09237-9> (IF = 1,667; MNiSW = 100 pkt.),
- Woźniak G., Chmura D., Małkowski E., Zieleźnik-Rusinowska P., Sitko K., Ziemer B., Błońska A. 2021. Is the age of novel ecosystem the factor driving arbuscular mycorrhizal colonization in *Poa compressa* and *Calamagrostis epigejos*? Plants 10, 949. <https://www.mdpi.com/2223-7747/10/5/949> (IF = 3,935, MNiSW = 70 pkt.),

Artykuły popularnonaukowe i materiały popularyzacyjne:

- Mapa edukacyjna. Mikrowyprawa ścieżką edukacyjną Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Mikołów, 2021,
- Ulotki edukacyjne. Cztery pory roku w Ogrodzie. Mikołów, 2021,
- "Kosztela jest słodka i kapryśna jak królowa Marysieńka, antonówka zahartowana jak piechur carskiej armii" - Nasz Tygodnik. Dziennik Zachodni z dnia 14.05.2021.

Działalność Ogrodu w zakresie działalności edukacyjnej została opisana w Sprawozdaniach z działalności statutowej Śląskiego Ogrodu Botanicznego stanowiącym załącznik nr 2 do

R

W
Sędzia

protokołu. Poza zajęciami na terenie Ogródu jednostka wydaje również broszury edukacyjne, zrealizowana została również ścieżka edukacyjna obejmująca m.in. zagadnienia dotyczące gatunków chronionych (w tym chronionych gatunków grzybów), siedlisk i zbiorowisk roślinnych. W roku 2019 przeprowadzono zajęcia dla 26 grup w których wzięło udział 169 osób, w 2020 dla 16 grup (332 osób), w 2021 dla 48 grup (909 osób), w 2022 do dnia kontroli – dla 6 grup (121 osób).

Ogród jest udostępniany dla zwiedzających 7 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku godzinach 7-22, w soboty i niedziele 9-22. Ogród czerwony od 1 kwietnia do 31 października, ogród żółty - całorocznie.

Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń jest instytucją naukową wpisaną do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej bez zezwolenia wydawanego na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, okazów zielnikowych lub okazów muzealnych zakonserwowanych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych lub żywego materiału roślinnego, w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny. Katalog okazów CITES przetrzymywanych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie z zaznaczeniem okazów do niezarobkowego udostępniania stanowi załącznik nr 4 do niniejszego protokołu. Zgodnie z informacją przekazaną przez przedstawiciela jednostki, w okresie objętym kontrolą Ogród nie udostępniał ww. okazów w drodze nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny oraz nie przewoził przez granicę Unii Europejskiej materiału roślinnego.

10. Wzmianka o przekazaniu informacji o podjętych działaniach zapobiegających powstaniu nieprawidłowości i ich skutkach do czasu zakończenia kontroli

Brak – nie sporządzono

11. Wzmianka o sporządzonych protokołach dodatkowych, odpisach i wyciągach oraz o zabezpieczonych dowodach (w przypadku występowania)

Nie zachodziła konieczność spisywania protokołów dodatkowych

12. Informacja o odczytaniu przez kierownika jednostki kontrolowanej protokołu kontroli.

Protokół został wysłany pocztą do Dyrektora Śląskiego Ogródu Botanicznego Związek Stowarzyszeń w Mikołowie.

13. Omówienie dokonanych w protokole poprawek, skreśleń i uzupełnień.

Nie było poprawek, skreśleń i uzupełnień.

14. Wzmianka o poinformowaniu kierownika kontrolowanej jednostki o prawie, sposobie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń oraz o prawie odmowy podpisania protokołu

Kierownika kontrolowanej jednostki poinformowano o przysługującym mu prawie wniesienia wyjaśnień, co do treści zawartych w niniejszym protokole do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania protokołu.

11

11
Szpan

Protokół niniejszy sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach i przed podpisaniem odczytano. Egzemplarz nr 1 wręczono kierownikowi kontrolowanej jednostki.

Integralną część protokołu stanowi spis załączników.

Spis załączników:

1. Informacje ogólne na temat kontrolowanej jednostki.
2. Sprawozdania z działalności statutowej Śląskiego Ogrodu Botanicznego (2019, 2020 i 2021)
3. Lista nasion przechowywanych w ŚOB (stan na 2022 r + przechowywane w warunkach kriogenicznych)
4. Spis gatunków CITES w ŚOB
5. Upoważnienia do kontroli

Mikołów, 02.05.2022 r.

ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY

Związek Stowarzyszeń

DIREKTOR

dr Piotr Kala

Monika Staniula

Michał Szlęzek

Kierownik jednostki kontrolowanej

Kontrolujący

/ z upoważnienia

Załącznik nr 1

do protokołu kontroli Nr WPN.650.4.2022

Informacje ogólne:

Właściciel: Urząd Miasta Mikołów

Data założenia obiektu: 26.05.2003 r.

Zarządca: Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń

Położenie: Mikołów – Mokre

Powierzchnia: decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska nr DZP-WG.6510.1.2017.eb z 29 marca 2017 r. ogród botaniczny w Mikołowie został powiększony o kolejne działki przekazane na ten cel Śląskiemu Ogrodowi Botanicznemu – Związek Stowarzyszeń. Obecnie łączna powierzchnia ogrody wynosi 117,2535 ha (Mikołów, obręb Mokre).

Liczba pracowników: łącznie 41 osób, w tym łącznie 37,75 etatu

16

16
Szysz